

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4 Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1 Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 3. do 5. marta 2015. godine, donijela je

ODLUKU

I

Historijsko područje – Nekropola sa stećcima i nišanima na lokalitetu Muzge u selu Argud, općina Konjic, proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čini nekropola sa 21 stećkom i 19 nišana.

Nacionalni spomenik se nalazi na prostoru koji obuhvata k.č. 1981 i dijelovi k.č. 2166 i 2054, k.o. Argud općina Konjic, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite utvrđene Zakonom o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH" br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione table sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

S ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika na prostoru definiranom u tački I stav 3 ove odluke utvrđuje se **zona zaštite**, koju čine k.č. 1981 i dijelovi k.č. 2166 i 2054, k.o. Argud, općina Konjic. Obuhvat zone zaštite počinje sa tromeđe k.č. 1982, 1943 i 1981, te ide jugoistočno granicom k.č. 1981 sa k.č. 1943, 1980, 1979 i 1978 do tromeđe k.č. 1981, 1978 i 2166. Granična linija zone zaštite zatim nastavlja pravolinijski do tromeđe k.č. 2166, 2040/2 i 2054, te nastavlja granicom k.č. 2054 i 2040/2 do tačke čije su koordinate Y=6523240 X=4819288. Linija dalje nastavlja pravolinijski do tačke na granici k.č. 2166 i 1982, čije su koordinate Y=6523210 X=4819288, te nastavlja sjeverno do tačke na granici k.č. 1982 i 1981, čije su koordinate Y=6523195 X=4819349. Granična linija dalje nastavlja granicom k.č.

1982 i 1981 i vraća se na polaznu tačku u tromeđi k.č. 1982, 1981 i 1943 i time je zatvorena zona zaštite. Površina zone zaštite je 2.789 m².

Na definiranom prostoru utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- dopušteni su isključivo istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na tekućem održavanju, uključujući i one koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljem tekstu: nadležno ministarstvo) i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: nadležna služba zaštite);
- obavljanje radova na infrastrukturi, dopušteno je samo pod izuzetnim slučajevima, ako su ti radovi neophodni za prezentaciju nacionalnog spomenika, osiguranje pristupa nekropoli ili njenog održavanja, pod uvjetom da ne ugrožavaju integritet područja, te uz odobrenje nadležnog ministarstva i stručno mišljenje nadležne službe zaštite;
- radi bolje zaštite, prezentacije i pristupa spomeniku potrebno je ukloniti dio ograde koji razdvaja nekropolu stećaka i nekropolu nišana i izvršiti ograđivanje čitavog prostora nacionalnog spomenika drvenom ogradom;
- radovi na uređenju lokaliteta i radovi na saniranju oštećenja dopušteni su isključivo uz prethodno izrađen plan sanacije, restauracije i konzervacije, te odobrenje nadležnog ministarstva i nadzor nadležne službe zaštite;
- nije dopušteno pomjeranje nadgrobnika sa grobova na bilo koju drugu lokaciju;
- nije dozvoljeno čišćenje spomenika od lišaja i mahovine niti skidanje patine sa kamena;
- izuzetno od prethodne alineje, dozvoljeno je čišćenje stećaka u slučaju da je ono neophodno za istraživanje epigrafskih ili dekorativnih elemenata stećka, uz prethodno izrađen elaborat i odobrenje nadležnog ministarstva;
- elaborat treba biti zasnovan na biološkim, hemijskim, fizičkim i drugim analizama za koje konzervator utvrdi da su neophodne, te sadržavati odgovarajuće konzervatorske mjere i procjenu utjecaja načina čišćenja na kamen, te je neophodno da budu provedene tako da bude otklonjena samo prljavština ili flora, a da patina na kamenu bude sačuvana;
- prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti, a može se koristiti u edukativne i kulturne svrhe;
- zabranjeno je odlaganje svih vrsta otpada.

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika utvrđuje se **zaštitni pojas**, koji čine dijelovi k.č. 1943, 1978, 1979, 1980, 1982, 2040/2, 2054 i 2166, k.o. Argud općina Konjic. Obuhvat zaštitnog pojasa počinje sa tromeđe k.č. 1942, 1943 i 1982, te ide jugoistočno pravolinijski do tačke na k.č. 1978, čije su koordinate Y= 6523267 X= 4819371, te nastavlja pravolinijski do tromeđe k.č. 2166, 2040/2 i 2054. Granična linija zaštitnog pojasa zatim ide pravolinijski do tačke na granici k.č. 2040/2 i 2054, čije su koordinate Y= 6523242 X= 4819276, i nastavlja pravolinijski do tačke na k.č. 1982, čije su koordinate Y= 6523204 X= 4819276. Linija dalje nastavlja pravolinijski do sljedeće tačke na k.č. 1982, čije su koordinate Y=6523182 X=4819359 i vraća se na polaznu tačku u tromeđi parcela k.č. 1942, 1943 i 1982 i time je zatvoren zaštitni pojas. Površina zaštitnog pojasa je 4170 m².

Na definiranom prostoru utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- nije dozvoljena eksploatacija kamena, lociranje potencijalnih zagađivača okoline, izgradnja industrijskih objekata i magistralne infrastrukture i drugih objekata,

odnosno izvođenje radova koji u toku izgradnje ili u toku eksploatacije mogu ugroziti nacionalni spomenik.

Vlada Federacije dužna je posebno osigurati provođenje sljedećih mjera:

- izradu geodetskog snimka postojećeg stanja;
- izradu Plana sanacije, restauracije, konzervacije i prezentacije nacionalnog spomenika, koji treba sadržavati arheološko istraživanje prostora nacionalnog spomenika, uređenje nekropole i uklanjanje samonikle vegetacije i redovno održavanje spomenika.

IV

Svi pokretni nalazi, koji u toku arheološkog istraživanja budu nađeni, bit će pohranjeni u najbližem muzeju koji ispunjava kadrovske, materijalne i tehničke uvjete ili u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine u Sarajevu, obrađeni i prezentirani na odgovarajući način.

Izuzetno od stava 1 ove tačke, u periodu do ponovnog otvaranja Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, a u slučaju da najbliži muzej ne ispunjava kadrovske, materijalne i tehničke uvjete, nosioci arheoloških istraživanja dužni su podnijeti pisani zahtjev Komisiji da odredi instituciju u kojoj će arheološki nalazi biti privremeno pohranjeni.

Sav pokretni i nepokretni arheološki materijal koji bude nađen u toku arheoloških istraživanja neophodno je stručno obraditi.

Arheolog – voditelj arheoloških istraživanja dužan je nakon izvršenih arheoloških radova podnijeti izvještaj Komisiji i instituciji koja je obavila istraživanja.

Arheolog – voditelj arheoloških istraživanja mora imati na raspolaganju sav pronađeni pokretni i nepokretni arheološki materijal dok traje istraživanje i dok ne završi izvještaj, a najduže za period od tri godine.

Paralelno s izvođenjem arheoloških istraživanja, neophodna je sukcesivna konzervacija nepokretnih nalaza na lokalitetu i konzervacija pokretnog arheološkog materijala i njegovo pohranjivanje u odgovarajuće prostore (depoe).

Nakon dostavljanja izvještaja o provedenom istraživanju, Komisija će utvrditi pokretne nalaze na koje će biti primjenjivane mjere zaštite koje Komisija utvrđuje.

Iznošenje pokretnih nalaza iz stava 1 ove tačke iz Bosne i Hercegovine nije dopušteno.

Izuzetno od odredbe stava 8 ove tačke, ukoliko voditelj istraživanja utvrdi da je neophodna obrada nekog nalaza izvan zemlje, dokaze o tome prezentirat će Komisiji, koja može dopustiti privremeno iznošenje nalaza iz zemlje pod detaljno utvrđenim uvjetima njegovog iznošenja, postupanja s njim u toku boravka izvan zemlje i njegovog povratka u Bosnu i Hercegovinu.

V

Stavljaju se van snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski akti u dijelu u kojem su u suprotnosti s odredbama ove odluke.

VI

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe, suzdržat će se od preduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VII

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, nadležnom ministarstvu, nadležnoj službi zaštite i općinskom organu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi provedbe mjera utvrđenih u tač. II–VI ove odluke, te nadležnom općinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VIII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web-stranici Komisije (<http://www.kons.gov.ba>).

IX

Prema članu V stav 4 Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

X

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u “Službenom glasniku BiH”.

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Predsjedavajući Komisije

Dubravko Lovrenović

Broj: 02-2.3-64/15-5
4. marta 2014. godine
Sarajevo

O b r a z l o ž e n j e

I – UVOD

Na osnovi člana 2. stav 1 Zakona o provedbi odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljenog prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, "nacionalni spomenik" je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom, u skladu sa čl. V i VI Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 33/02), sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika primila je dana 8. septembra 2011. godine prijedlog od Službe za opću upravu, društvene djelatnosti i inspekcijske poslove Općine Konjic za proglašenje dobra **Nekropole stećaka u naseljenom mjestu Argud, Konjic** nacionalnim spomenikom.

U skladu sa odredbama Zakona, a na osnovi člana V stav 4 Aneksa 8. i člana 35. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, Komisija je pristupila provedbi postupka za donošenje konačne odluke za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

Izjava o značaju dobra

O kontinuitetu naseljenosti Bjelimića svjedoče brojni materijalni tragovi, naročito iz prahistorije, doba antike i srednjeg vijeka. Naselje Argud se razvilo na jednom kraku takozvanog puta, koji je korišten za periodične dolaske Vlaha stočara na plato planine Visočice. Iz perioda srednjeg vijeka u Argudu je sačuvano nekoliko nekropola, koje karakteriziraju masivnost stećaka, pretežno sanduka, zastupljenost različitih oblika (ploča, sanduk, sljemenjak, stub) te kvalitet i raznovrsnost njihovih ukrasnih motiva.

Značaju ovog lokaliteta doprinose i nišani, od kojih su dva natpisima datovani u drugu polovinu 18., odnosno u početak 19. stoljeća. Oni predstavljaju svjedočanstvo o kontinuitetu korištenja i poštovanja kultnog mjesta umrlih od srednjeg vijeka do posljednjih stoljeća osmanske vladavine.

Na lokalitetu Muzge nalazi se 21 nadgrobnik (19 sanduka, 2 sljemenjaka, ukrašeno je 5 stećka) i 19 nišana.

Motivi zastupljeni na stećcima su: polumjesec, rozeta tordirana traka, kružni vijenac, loza sa trolistom križ i plastične trake.

II – PRETHODNI POSTUPAK

U toku vođenja postupka izvršen je uvid u:

- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući opis, arhitektonski snimak i fotografije
- uvid u sadašnje stanje dobra;
- kopiju katastarskog plana;
- zemljišno-knjižni izvadak;
- historijsku, arhitektonsku ili drugu dokumentarnu građu o dobru, koja je

data u popisu korištene dokumentacije u okviru ove odluke.

Prema odredbi člana V stav 2 Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 37. Poslovnika o radu Komisije, prije donošenja konačne odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, Komisija će pružiti mogućnost vlasniku predloženog nacionalnog spomenika, podnosiocu peticije, institucijama nadležnim za očuvanje naslijeđa, stručnim i naučnim institucijama, stručnjacima i naučnicima, kao i drugim zainteresiranim licima da iznesu svoje stavove. U skladu s tim, Komisija je preduzela sljedeće aktivnosti:

- Dopisom broj: 05.2-35.2-8/11-121; od 20. 09. 2011. godine, Komisija je zatražila dostavljanje dokumentacije, napomena, sugestija i stavova vlasnika u vezi sa proglašenjem *Nekropola sa stećcima na lokalitetima Muzge, Kuna i Jesenice u naselju Argud, Konjic* od: Općine Konjic (Načelnik; Organ uprave nadležan za poslove urbanizma i katastra), Federalnog ministarstva prostornog uređenja i Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta.

- U "Službenom glasniku BiH", broj 55/14, objavljeno je Obavještenje o pokretanju postupka proglašenja predmetnog i drugih dobara nacionalnim spomenicima, sa pozivom vlasnicima i drugim zainteresovanim fizičkim i pravnim licima, tijelima i institucijama da u roku od 30 dana dostave Komisiji svoja stajališta u vezi sa proglašenjem dobra nacionalnim spomenikom.

Do donošenja odluke, Komisiji je dostavljena sljedeća dokumentacija:

- Dopis Službe za opću upravu, društvene djelatnosti i inspeksijske poslove Općine Konjic broj 09-42-3-1942/11 od 07.09.2011. godine, Komisiji je dostavljen Obrazac peticije za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom, podaci o lokalitetima Muzge, Kuna i Jesenice, Kopije katastarskih planova i Katastarskoknjižni ulošci;
- Dopis Federalnog ministarstva prostornog uređenja broj: 03-23-2-1354,1355,1356,1367,1368... 1373/11 od 27.09.2011. godine, Komisija je obaviještena da Ministarstvo ne raspolaže podacima niti dokumentacijom u vezi sa predmetnim dobrom;
- Dopis Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta broj: 07-40-4-4073-1/11, od 12.10. 2011. godine, kojim su Komisiji dostavljeni podaci o evidenciji i statusu prethodne zaštite za predmetno dobro;
- stav vlasnika zemljišnih parcela do donošenja Odluke nije dostavljen.

Na temelju uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Naseljeno mjesto Argud, udaljeno je od centra Konjica cca 30 km zračne linije u pravcu sjeveroistok. Lokalitet Muzge je smješten na nadmorskoj visini od 1012 m, geografskoj širini N 43°31'04.76" i geografskoj dužini E 18°16'55.81".¹

Nacionalni spomenik se nalazi na prostoru koji obuhvata k.č. 1981 i dijelove parcela k.č. 2166 i 2054 k.o. Argud, općina Konjic, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

¹ www.google earth.com (28. 10. 2014.)

Historijski podaci

U široj okolini Konjica, u ranije doba srednjeg vijeka, postojali su župa Neretva, dio župe Zagorja (kraj oko Bjelimića) i dio Komske župe (kraj oko Glavatičeva). Najstariji spomen župe Neretve zabilježen je u Ljetopisu popa Dukljanina.² Ona se prostirala između župa Rame i Koma. Prema Ljetopisu, osim ostalih župa, Neretva je pripadala oblasti Podgorja. Pretpostavlja se da je već polovinom XI vijeka ova župa bila priključena bosanskoj državi. Otada do dolaska bana Tvrtka na vlast 1353. godine imala je poseban status u bosanskoj državi. Područje Bjelimića je naseljeno od najstarijih vremena, o čemu svjedoči mnogobrojni arheološki nalazi pronađeni na lokalitetu gradine u selu Odžaci.³ U srednjem vijeku Bjelimići su ulazili u sastav župe Zagorje, a čitavim područjem gospodarila je vlastelinska porodica Čemerovića. Iz ovog posjeda Čemerovića formirao se i kasniji timar begova Šurkovića.⁴ Samo naselje se razvilo na jednom od takozvanih Vlaških puteva koji je korišten za kretanje polunomadskih stočara uglavnom Vlaha, koji su naseljavali šire područje planine Velež. Ova praksa ljetnog boravka stočara iz Podveležja na području Bjelimića zadržala se do danas.⁵

2. Opis dobra

Lokalitet Muzge se nalazi na zapadnoj strani puta na ulazu u naseljeno mjesto Argud. Na lokalitetu je smještena nekropola koja se sastoji od skupine srednjovjekovnih nadgrobnika: 21 stećka i 19 muslimanskih nagrobnika iz kasnijeg razdoblja. Od ukupnog broja stećaka 19 je sanduka i 2 sljemenjaka. Ukrašeno je 5 stećka. Motivi zastupljeni na stećcima su: polumjesec, rozeta tordirana traka, kružni vijenac, loza sa trolistom krst i plastične trake. Kao i u drugim krajevima Bosne i Hercegovine uz nekropole sa stećcima vezuju se kasnija muslimanska i kršćanska groblja. Tako se na srednjovjekovno groblje sa stećcima nastavlja muslimansko groblje na kojem je sačuvano 19 nišana. Nišani su vremenom oštećeni. Dva nišana su sa natpisom.

Stanje stećaka

² Tibor Živković je u svom radu "Gesta regum Sclavorum" analizirao obje redakcije LJPD i njihov međusobni odnos, tj. takozvanu "hrvatsku redakciju" (HR), izvorno napisanu na latinskom jeziku, te "latinsku redakciju" (LR). Naratološka analiza obje redakcije ustvrdila je da je HR i LR sastavila ista osoba, što nameće zaključak da je HR prvobitna redakcija, a LR konačna verzija LJPD. Također, T. Živković misli da je pisac Ljetopisa bio stranac, koji je, prije nego što se u Dalmaciji nastanio — dosta putovao i čitao i da je pripadao katoličkoj crkvi. Na osnovi analiziranih dokumenata i događaja smatra da je Pop Dukljanin "Gesta regum Sclavorum" pisao u drugoj polovici XIII stoljeća, a ne polovicom XII stoljeća kakvo je bilo zastupljeno mišljenje u nauci. Živković, Tibor. Gesta regum Sclavorum. Beograd: Istorijski institut Beograd – Manastir Ostrog, Tom II, 2009.

³ Anđelić, dr. Pavao, Historijski spomenici Konjica i okoline, Konjic, 1975, str. 32.

⁴ Anđelić, dr. Pavao, Teritorijalopolitička organizacija srednjovjekovne župe Neretve i njezino mjesto u širim političkim okvirima u: Studije o teritorijalopolitičkoj organizaciji srednjovjekovne Bosne, Sarajevo, 1982, str. 102.

⁵ Detaljni historijski podaci dati su u odluci o proglašenju historijskog područja – Nekropola sa stećcima na lokalitetu Kunja – Argud, Konjic;

Stećak br. 1. – sanduk sa ukrasom, obrastao mahovinom i lišajevima, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 145x100x70 cm.

Na jugoistočnoj čeonj strani se nalazi motiv krsta, čija se tri kraka završavaju u vidu polujabuka. Jedan krak krsta je oštećen i nedostaje. Ukras je rađen u vidu reljefnog ispupčenja.

Stećak br. 2. – ploča utonula, zasuta zemljom, prekrivena humusom i travom, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 150x80.

Stećak br. 3. – sanduk, utonuo, obrastao mahovinom, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 190x100x40 cm.

Stećak br. 4. – sanduk, utonuo, prekriven humusom i travom, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 166x60x40.

Stećak br. 5. – ploča, utonula, zasuta zemljom, prekrivena humusom i travom, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 180x120x10.

Stećak br. 6. – sanduk, utonuo, prekriven humusom i travom, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 170x100x50.

Stećak br. 7. – sanduk sa postoljem, obrastao mahovinom i lišajevima, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 135x55x33 cm.

Stećak br. 8. – sanduk, ukrašen, dijelom utonuo, obrastao mahovinom i lišajevima, orijentiran u pravcu sjever-jug

- dimenzije stećka su: 193x90x65 cm.

Na gornjoj površini stećka u južnom dijelu, nalazi se teško primijetan motiv kružnog vijenca. Ukras je rađen kombinacijom tehnike udubljenja i reljefnog ispupčenja.

Stećak br. 9. – sljemenjak sa postoljem, ukrašen, primjetna su oštećenja, orijentiran u pravcu jugoistok-sjeverozapad,

- dimenzije stećka su: 156x134x60 cm.

Ivicama krovnih ploha pruža se tordirana vrpca. Na pojedinim dijelovima motiv vrpce je oštećen.

Stećak br. 10. – sanduk, obrastao mahovinom i lišajevima, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 154x90x25 cm.

Stećak br. 11. – sanduk sa postoljem, obrastao lišajevima i mahovinom, orijentiran u pravcu zapad-istok,

- dimenzije stećka su: 160x75x50 cm.

Stećak br. 12. – sanduk, utonuo, prekrivena humusom i travom, orijentiran u pravcu zapad-istok,

- dimenzije stećka su: 150x100x30 cm.

Stećak br. 13. – sanduk, obrastao mahovinom, orijentiran u pravcu sjeveroistok-jugozapad,

- dimenzije stećka su: 170x74x44 cm.

Stećak br. 14. – sanduk, obrastao mahovinom, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 150x70x47 cm.

Stećak br. 15. – sanduk, utonuo, zasuta zemljom, prekriven humusom i travom, orijentiran u pravcu zapad-istok,

- dimenzije stećka su: 190x94x10 cm.

Stećak br. 16. – sanduk, ukrašen, sa vidljivim oštećenjima sa čeonu sjeverne strane i gornje površine, orijentiran u pravcu sjever-jug,

- dimenzije stećka su: 157x90x45 cm.

Na gornjoj površini stećka u sjevernom dijelu nalazi se krug, a u južnom dijelu motiv polumjeseca i rozete. Iznad njih se nalazi motiv loze sa trolistom. Ukrasi su rađeni u vidu reljefnog ispupčenja.

Stećak br. 17. – sanduk, utonuo, zasut zemljom, prekriven humusom i travom, orijentiran u pravcu zapad-istok,

- dimenzije stećka su: 100x80 cm.

Stećak br. 18. – sanduk, utonuo, zasut zemljom, prekriven humusom i travom, orijentiran u pravcu sjeveroistok-jugozapad,

- dimenzije stećka su: 106x70 cm.

Stećak br. 19. – sanduk, utonuo, zasut zemljom, prekrivena humusom i travom, orijentiran u pravcu sjeveroistok-jugozapad,

- dimenzije stećka su: 130 cm.

Stećak br. 20. – sanduk, obrastao mahovinom, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 183x75x30 cm.

Stećak br. 21. – sljemenjak, ukrašen, prevrnut na čeonu stranu i dužinom utonuo u zemlju, tako da mu je vidljiva samo jugoistočna čeonu strana, obrastao mahovinom, travom i lišajevima, orijentiran u pravcu sjeverozapad-jugoistok,

- dimenzije stećka su: 108x60x32 cm.

Na vidljivoj čeonu strani od postolja prema zabatu pruža se stub, rađen u vidu reljefnog ispupčenja. Sa bočnih strana primjetni su ukrasi, koje nije moguće identificirati i opisati jer je stećak utonuo u zemlju.

Stanje nišana

Nišan br. 1 – muški nišan sa turbanom u gužve, potonuo u zemlju, prelomljena vrha, na vidljivom vrhu tijela nišana je isklesana 1177. godina po hidžri, što odgovara 1763. godini naše ere, dimenzija osnovice 16x16 cm i visine 50 cm.

Nišan br. 2 – muški nišan sa turbanom, oštećena vrha, bez natpisa, stoji na mezaru oko kojeg su vidljivi ostaci kamenog santrača, dimenzija osnovice 14x14 cm i visine 80 cm.

Nišan br. 3 – muški nišan sa turbanom u gužve, na nišanu je ispisan u sedam okomitih redova teško čitljiv tarih, 1226رحمة الله عليه رحمة اب راهيم له مغفور و المرحوم 1226
..... سنة ال فاتحة لرضاء و اسعة

..... Pomilovani i oprošteni Ibrahim, Bog mu se smilovao. Za Božije zadovoljstvo proučite Fatihu. 1226. (1811.) godina.

Dimenzija osnovice 20x18 cm i visine 120 cm.

Nišan br. 4 – nišan sa glatkim turbanom, bez natpisa, dimenzija osnovice 18x19 cm i visine 65 cm.

Nišan br. 5 – nišan sa ženskom kapom (djevojački nišan), bez natpisa, dimenzija osnovice 16x15 cm i visine 70 cm.

Nišan br. 6 – stari masivni muški nišan sa turbanom, bez natpisa, dimenzija osnovice 33x23 cm i visine 130 cm.

Nišan br. 7 – stari masivni muški nišan sa turbanom, bez natpisa, osmougona osnovice čije su strane širine 17 i 13 cm i visine 165 cm.

Nišan br. 8 – nišan u obliku stele, bez natpisa sa isklesanom čomagom (buzdovanom) na desnoj strani nišana, dimenzija osnovice 17x13 cm i visine 120 cm.

Nišan br. 9 – muški nišan bez natpisa, sa ostacima kamenog santrača, dimenzija osnovice 14x14 cm i visine 87 cm.

Nišan br.10 – ženska stela bez natpisa, dimenzija osnovice 29x11 cm i visine 75 cm.

Nišan br. 11 – muški nišan sa turbanom “*neobično visoka mudževeza*“⁶, bez natpisa, dimenzija osnovice 15x15 cm i visine 100 cm.

Nišan br. 12 – muški nišan sa turbanom u gužve, bez natpisa, prelomljena vrha sa ostacima kamenog santrača, dimenzija osnovice 14x16 cm i visine 70 cm.

Nišan br. 13 – nišan sa ženskom kapom, bez natpisa, dimenzija osnovice 16x16 cm i visine 85 cm.

Nišan br. 14 – muški nišan sa turbanom u gužve, bez natpisa, dimenzija osnovice 15x14 cm i visine 96 cm.

Nišan br. 15 – muški nišan sa turbanom u gužve, bez natpisa, dimenzija osnovice 14x16 cm i visine 60 cm.

Nišan br. 16 – muški nišan sa turbanom u gužve, bez natpisa, dimenzija osnovice 23x22 cm i visine 86 cm.

Nišan br. 17 – nišan u obliku stele, bez natpisa, dimenzija osnovice 30x11 cm i visine 61 cm.

Nišan br. 18 – muški nišan sa turbanom u gužve, bez natpisa, dimenzija osnovice 18x18 cm i visine 82 cm.

Nišan br. 19 – muški nišan sa glat turbanom, bez natpisa, dimenzija osnovice 16x16 cm i visine 75 cm.

3. Dosadašnja zakonska zaštita

U Prostornom planu BiH do 2000. godine na području općine Konjic kao spomenik III kategorije uvršteno je 69 lokaliteta, nekropola sa stećcima (3018

⁶ Op. Hazim Numanagić – misli se na vrh nišana.

stećaka) bez preciznije identifikacije.⁷

Prema evidenciji Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta, u naseljenom mjestu Argud u Bjelmićima, općina Konjic, evidentiran je lokalitet sa stećcima pod sljedećim nazivom:

- **Nekropola stećaka Muzge, Argud, Konjic**
- Srednjovjekovna nekropola
- Na lokalitetu Muzge, sačuvan 21 stećak.
- Kasni srednji vijek.

Navedeno dobro nije bilo upisano u Registar spomenika kulture Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.⁸

4. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

Istraživačke radove u smislu evidentiranja i prikupljanja podataka o stećcima vršili su Pavao Anđelić⁹ i Šefik Bešlagić.¹⁰

Konzervatorsko-restauratorski radovi nisu poduzimani.

5. Stanje dobra

Uvidom na licu mjesta, dana 29. oktobra 2014. godine, ustanovljeno je sljedeće:

- stećci na lokalitetu Muzge smješteni su na ulazu u naseljeno mjesto Argud. Ukupno je evidentirano 21 stećak i 19 nišana, pet stećaka i jedan nišan su ukrašeni reljefno/klesanom dekoracijom.
- Materijal od kojeg su stećci rađeni je sedra, i zbog utjecaja atmosferilija stiče se dojam da su grubo obrađeni.
- Na spomenicima se nalaze biljni organizmi (lišajevi i mahovina) u većoj ili manjoj mjeri, pojedini primjerci su oštećeni (odlomljeni pojedini dijelovi stećka po širini ili oštećeni po dužini).
- Spomenici su izloženi ubrzanom propadanju usljed nedostatka redovnog održavanja.

6. Specifični rizici

- dezintegracija lokaliteta zbog dugogodišnjeg neodržavanja,
- nepovoljni uticaji atmosferalija,
- samonikla vegetacija.

III – ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterije za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima ("Službeni glasnik BiH", br. 33/02 i 15/03), Komisija donosi odluku kao u dispozitivu. Odluka je zasnovana na sljedećim kriterijima:

⁷ Grupa autora, *Prostorni plan Bosne i Hercegovine, faza b – valorizacija, prirodne i kulturno-historijske vrijednosti*, Institut za arhitekturu, urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskog fakultet u Sarajevu i Urbanistički zavod za Bosnu i Hercegovinu Sarajevo, Sarajevo 1980, str. 52.

⁸ Dopis Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta, broj: 07-40-4-4073-1/11od 12.10. 2011. godine.

⁹ Anđelić, dr. Pavao, *Historijski spomenici Konjica i okoline, I, Skupština općine*, Konjic, 1975, str. 195.

¹⁰ Bešlagić, Šefik. *Stećci, kataloško-topografski pregled*. Sarajevo: "Veselin Masleša", 1971, str. 325.

A) Vremensko određenje

B) Historijska vrijednost

C) Umjetnička i estetska vrijednost

iii. Proporcije,

v. Vrijednost detalja.

D. Čitljivost (dokumentarna, naučna, obrazovna vrijednost)

i. Materijalno svjedočanstvo o manje poznatim historijskim periodima.

E. Simbolička vrijednost

ii. Sakralna vrijednost,

iii. Tradicionalna vrijednost,

v. Značaj za identitet grupe ljudi.

G. Izvornost

i. Oblik i dizajn,

ii. Materijal i sadržaj,

iv. Tradicija i tehnike,

v. Položaj i smještaj u prostoru.

Sastavni dio ove odluke su:

- Imovinsko-vlasnička dokumentacija
 - Kopija katastarskog plana R= 1:2500; za k.č. 1981, 2166 i 2054, k.o. Argud općina Konjic.
- Dokumentacija o prethodnoj zaštiti dobra
 - Dopis Federalnog ministarstva prostornog uređenja broj; 03-23-2-1354,1355,1356,1367,1368...1373/11 od 27.09.2011. godine, Komisija je obaviještena da Ministarstvo ne raspolaže podacima niti dokumentacijom u vezi predmetnog dobra.
 - Dopis Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta broj; 07-40-4-4073-1/11, od 12.10.2011. godine, kojim su Komisiji dostavljeni podaci o evidenciji i statusu prethodne zaštite za predmetno dobro.
- Fotodokumentacija:
 - fotografije postojećeg stanja dobra snimljene su 29.09.2014. godine; fotografirao: historičar Zijad Halilović (fotografirano digitalnim fotoaparatom Canon EOS 450D).
- Tehnička dokumentacija:
 - Tehnički snimci postojećeg stanja dobra (skica nekropole, snimak spomenika); dana 29.09.2014. godine mjerili i snimali: Zijad Halilović, saradnik za arheologiju, Eldin Hodžić, pripravnik, i Milka Grujić, vanjska saradnica.

Korištena literatura

U toku vođenja postupka proglašenja dobra nacionalnim spomenikom BiH, korištena je sljedeća literatura:

1971. Bešlagić, Šefik, *Stećci, kataloško-topografski pregled*. Sarajevo: "Veselin Masleša", 1971.
1975. Anđelić, dr. Pavao, *Historijski spomenici Konjica i okoline, I, Skupština općine*, Konjic, 1975.
1980. Grupa autora, *Prostorni plan Bosne i Hercegovine, faza b – valorizacija, prirodne i kulturno-historijske vrijednosti*, Institut za arhitekturu,

- urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskog fakultet u Sarajevu i Urbanistički zavod za Bosnu i Hercegovinu Sarajevo, Sarajevo, 1980, str. 51.*
1982. Anđelić, dr. Pavao, *Teritorijalopolitička organizacija srednjovjekovne župe Neretve i njezino mjesto u širim političkim okvirima u: Studije o teritorijalopolitičkoj organizaciji srednjovjekovne Bosne, Sarajevo, 1982.*
2011. Dopis Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta, broj: 07-40-4-4073-1/11 od 12.10.2011. godine.

www.google earth.com (28. 10. 2014.)

Nosilac istraživanja i izrade Prijedloga odluke:
Eldin Hodžić, profesor historije, vanjski saradnik
Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika